

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра технологічної освіти

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Навчальний посібник

Умань

2017

УДК 331.103:377(675.8)

Н 34

Рецензенти: Ящук С.М. – доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)
Цідило І.М. – доктор педагогічних наук, професор (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Ткачук С. І. – доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету професійної та технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №5 від 23 листопада 2017 року)

Наукова організація праці в професійній освіті: навчальний посібник / уклад. Віталій Васильович Бербец. – Умань : ВЦ «Візаві», 2017. – 163 с.

Наукова організація праці в професійній освіті

Навчальний посібник

Укладач Віталій Васильович Бербец

У посібнику розкрито загальнотеоретичні та практичні питання наукової організації праці в системі професійної освіти та у сфері матеріального виробництва. Розглянуто сутність наукової організації педагогічної праці, проаналізовано принципи та методи впровадження наукової організації праці в педагогічну та виробничу діяльність, охарактеризовано комплексний підхід у навчальній діяльності учнів. Розкрито сутність нормування праці та підвищення ефективності професійної діяльності шляхом використання наукових досягнень.

Також у посібнику розкрито особливості наукової організації діяльності викладача та учнів у процесі виробничого навчання та організаційні вимоги до занять з урахуванням фізіологічних особливостей учнів.

Посібник призначений студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності «Професійна освіта» та інших суміжних спеціальностей.

ПЕРЕДМОВА

Проблема організації професійної діяльності у світлі найважливіших ідей і принципів наукової організації праці є актуальною для сучасної наукової теорії та практики. Конкретний досвід роботи з наукової організації праці повинен, на наш погляд, узагальнюватися за фахом викладачів, видам педагогічної та виробничої діяльності і у підсумку стати складовою частиною окремих методик викладання, навчання та виховання, висвітлюватися на сторінках методичних журналів. Однак для цього необхідно дослідити в загальнопедагогічному аспекті НОП. Потрібно ще й додаткові дослідження з окремих проблем НОП викладача.

Вирішення завдань НОП, з одного боку, пов'язане з регламентацією, тому що без цього немислимо керування навчально-виховним процесом, а з іншого – вимагає творчого підходу. Це протиріччя діалектичне. Врахування анатомо-фізіологічних, психологічних особливостей впливає на підвищення працездатності суб'єктів взаємодії, якісні показники професійної діяльності. З метою активізації пізнавальної самостійності, збереження фізичного й психічного здоров'я важливо забезпечувати відповідність умов режиму навчання або праці їхнім психофізіологічним особливостям, а також здійснювати науково обґрунтований вплив на формування і розвиток особистості, підвищення працездатності та функціональних можливостей організму, розширення його адаптаційних можливостей.

Результативність заходів з наукової організації праці можна забезпечити за умови творчої реалізації прогресивних ідей зарубіжних і вітчизняних концепцій, в яких враховано результати педагогічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних, психофізіологічних та інших досліджень, що істотним чином впливають на ефективність навчально-виховного та виробничого процесів. Розв'язання завдань наукової організації праці можливе на основі міждисциплінарних досліджень, зокрема з технічних, економічних, медичних, біологічних, філософських, психологічних, педагогічних та інших наук. Викладене вище дозволяє стверджувати, що створення оптимальних умов для праці залежить від творчої співпраці педагогів, психологів, лікарів, психотерапевтів, економістів, менеджерів, архітекторів, ергономістів та інших фахівців.

Системне дослідження проблеми НОП потребує обґрунтування цілісного концептуального підходу до визначення її сутності та специфіки, розробки і реалізації цілеспрямованої системи заходів, запровадження відповідних курсів і спецкурсів у навчальний процес вищих навчальних закладів, а також загальноосвітньої і професійної закладу професійно-технічної освіти.

Таким чином, наукова організація праці покликана звільнити викладача від рутинних операцій, від шаблону, навчити працювати творчо. А творчий стиль далекий суб'єктивізму, опирається на науковий підхід до всіх суспільних процесів. Він припускає високу вимогливість до себе й іншим, виключає самовдоволення, протистоїть будь-яким проявам бюрократизму й формалізму.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Розділ 1. Сутність, зміст та напрями наукової організації праці.....	4
1.1. Генезис поняття та змісту наукової організації праці.....	4
1.2. Сутність і завдання наукової організації праці	9
1.3. Особливості наукової організації педагогічної праці	15
1.4. Закони та принципи наукової організації праці педагога	18
Розділ 2. Управління науковою організацією педагогічної праці	24
2.1. Управління як функція наукової організації праці	24
2.2. Теорія і практика управління процесом педагогічної діяльності	25
2.3. Об'єктивні фактори та виклики в організації педагогічної праці.....	30
Розділ 3. Принципи та методи впровадження наукової організації педагогічної праці в практику.....	34
3.1. Принципи та методи організації педагогічної дії.....	34
3.2. Принципи та методи виміру процесу і результатів педагогічної праці.....	45
3.3. Загальноорганізаційні принципи і їх методологічне значення.	52
Розділ 4. Комплексний підхід до організації діяльності учнів ЗПТО	56
4.1. Основні засоби організації діяльності учнів ЗПТО	56
4.2. Основні фактори, що визначають навчальну діяльність учнів закладів професійно-технічної освіти	65
Розділ 5. Технологія організації особистої праці	69
5.1. Технологія організації часу	69
5.2. Технологія роботи із навчальною літературою	72
5.3. Технологія фіксації та відпрацювання інформації	77
Розділ 6. Організація методичної роботи в закладах професійної освіти.	82
6.1. Зміст та структура методичної роботи в закладах професійно-технічної освіти.....	82
6.2. Структура методичної роботи в закладах професійно-технічної освіти	84
Розділ 7. Практична реалізація засад наукової організації праці у майстернях виробничого навчання ЗПТО	90
7.1. Організаційні вимоги до занять виробничого навчання з урахуванням фізичних особливостей	90
7.2. Нормативи навчальних приміщень для занять з виробничого навчання	96

Розділ 8. Наукова організація праці у сфері матеріального виробництва.....	102
8.1. Зміст та структура основи наукової організації праці у сфері матеріального виробництва.....	102
8.2. Організація робочого часу у виробничому процесі.....	103
Розділ 9. Наукова організація трудових процесів і робочих місць у сфері матеріального виробництва.....	106
9.1. Мета і завдання наукової організації праці на підприємствах.....	106
9.2. Трудовий процес як елемент виробничого процесу.....	110
9.3. Наукова організація професійної діяльності на робочих місцях.....	113
9.4. Шляхи удосконалення наукової організації професійної діяльності працівників у сфері матеріального виробництва.....	115
Розділ 10. Нормування праці у сфері матеріального виробництва.....	119
10.1. Роль і місце нормування праці в умовах ринкової економіки.....	119
10.2. Нормування праці як стимул зростання її ефективності.....	122
10.3. Нормування праці як стимул зростання оплати.....	131
10.4. Принципи і методи комплексного обґрунтування норм витрат праці.....	134
Список використаних джерел.....	151
Додатки.....	153